

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. D.**, zast. Mgr. Romanem Seidlerem, advokátem, se sídlem v Plzni, Na Jíkalce 13, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 12. 2004, č. j. 30 Az 358/2003 – 47,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 10. 2003, č. j. OAM-3937/VL-22-K01-2003 nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen zákona o azylu) a současně bylo vysloveno, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění. Správní orgán v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu žadatele byly potíže se soukromými osobami ve vlasti a snaha o výdělek v zahraničí. Konstatoval, že tedy neshledal žádnou konkrétní skutečnost, která by vedla k závěru, že jmenovaný byl ve vlasti pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod podle ustanovení § 12a) zákona o azylu. Dále uvedl, že bylo zjištěno, že žadatel měl potíže s místní baptistickou církví, se kterou se soudil o vlastnictví domu po dědečkovi. Členové církve na něj psychicky naléhali a požadovali vydání domu. Správní orgán dovodil, že tyto skutečnosti nelze považovat za pronásledování ve smyslu § 12b) zákona o azylu. Za takové důvody nepovažoval ani důvody ekonomické, spočívající v tom, že se žadatel živil pouze příležitostnou prací,

neboť tyto byly vyvolány tíživou hospodářskou situací na Ukrajině. Dospěl dále k závěru, že jednání žadatele po vstupu na území ČR nebylo vedeno jeho snahou požádat státní orgány o ochranu před chováním soukromých osob v zemi jeho státní příslušnosti. Navrhovatel pobýval v ČR na přelomu let 1999 – 2000 nelegálně, a od svého opětovného příjezdu v květnu roku 2001 pobýval na území ČR do doby podání žádosti (15. 8. 2003) rovněž nelegálně. Podle názoru správního orgánu je jeho jednání účelové a v rozporu s podstatou institutu azylu s tím, že legalizace pobytu není důvodem pro udělení azylu. Správní orgán neshledal ani splnění podmínek pro udělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu. Po zhodnocení překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu a situaci v zemi původu stěžovatele dospěl k závěru, že stěžovatel nenáleží k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona a jejich existenci tedy v jeho případě neshledal.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž napadl všechny výroky rozhodnutí správního orgánu. Konkrétně namítal, že správní orgán porušil ustanovení § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb. o správním řízení (dále jen správní řád). Vyslovil názor, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu uvedené v § 12 zákona o azylu a případně podmínky překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu. Pokud jde o skutkové důvody, odkázal na správní spis a dodal, že je pronásledován baptistickou církví a na Ukrajinu se nemůže vrátit proto, že by jeho život byl ohrožen. Navrhoval, aby Krajský soud v Hradci Králové zrušil napadené rozhodnutí správního orgánu a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Současně vyslovil souhlas k tomu, aby soud o jeho věci rozhodl bez jednání podle § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb.

V replice ze dne 25. 2. 2004, kdy již byl žalobce zastoupen advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem, se dovolával toho, že jím uvedené skutečnosti naplňují skutkovou podstatu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, a dále se dovolával toho, že v postupu státní moci domovského státu a ve své situaci vidí naplnění humanitárních důvodů ve smyslu § 14 zákona o azylu. Na podporu svého tvrzení navrhoval vyslechnout svědka pana I. D., který by mohl potvrdit existenci problémů v domovské zemi a nemožnost řešení těchto problémů prostřednictvím státních orgánů. Dále odvolal svůj souhlas s tím, aby ve věci bylo rozhodováno bez nařízení jednání a žádal, aby soud ve věci nařídil jednání. Současně žádal, aby věc byla přikázána ke Krajskému soudu v Plzni.

O návrhu na přikázání věci Krajskému soudu v Plzni rozhodl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 22. 9. 2004, č. j. Nad 117/2004 – 35 tak, že se věc Krajskému soudu v Plzni nepřikazuje. Usnesení nabylo právní moci dne 12. 10. 2004.

Krajský soud v Hradci Králové po provedeném jednání, z jehož účasti se žalobce i jeho zástupce omluvili, rozsudkem ze dne 14. 12. 2004, č. j. 30 Az 358/2003 – 47 žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. Konstatoval, že pokud jde o tvrzené procesní důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí, tak v řízení před správním orgánem nedošlo k žádnému porušení ustanovení o řízení a z tohoto pohledu není rozhodnutí nezákonné. Dále konstatoval, že v průběhu řízení nebyly prokázány skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že žalobce splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Z důkazů, obsažených ve správním spise, nevyplývá, že by žalobce byl pronásledován pro některých ze zákonných důvodů uvedených v tomto ustanovení. Příčinou jeho odchodu ze země původu byl vlastně spor o majetek, tedy soukromoprávní záležitost a s tím spojené průvodní jevy, kdy každá ze stran sporu stála na svém. To je ovšem zcela

běžný jev v každé zemi. Krajský soud dále uvedl, že žalobce neprokázal, že by byl v zemi původu nepohodlný státním orgánům, resp. že by byl jimi pronásledován. Soud vyslovil přesvědčení o tom, že na Ukrajině fungují mechanismy (vytvořené státní mocí, ale i působením nevládních organizací) umožňující účinnou ochranu lidských práv jedince, a to na takové úrovni, kterou je možno označit za dostatečnou i z pohledu mezinárodních standardů. Poukázal rovněž na to, že stěžovatel požádal o azyl až dne 15. 8. 2003, přitom na území České republiky pobýval podruhé již od 8. 5. 2001. Dospěl poté k závěru, že skutečným důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byla jeho snaha zlegalizovat svůj pobyt na území České republiky, což je však v rozporu s účelem zákona o azylu. Neshledal rovněž, že by žalobce splňoval podmínky pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu a žalobce nepovažoval ani za osobu, které by svědčila existence překážek vycestování. Uzavřel proto svůj přezkum tak, že žádný z žalobních důvodů neshledal důvodným, a proto mu nezbylo, než s odkazem na § 78 odst. 7 s. ř. s. žalobu zamítnout.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen stěžovatel). Krajskému soudu vytkl, že s ohledem na popsanou situaci se dostatečně nevypořádal s otázkou, zda v daném případě byly splněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu (tzv. humanitární azyl). S ohledem na problémy, které mu způsobují členové příslušné sekty, kteří jej vydírají a užívají proti němu i psychického nátlaku, by bylo na místě zvážit, zda stěžovateli za těchto okolností neposkytnout ochranu před újmou na jeho zdraví, které se mu podle jeho přesvědčení na Ukrajině nedostane. Tato skutečnost, jakož i fakt, že stěžovatel na území České republiky vedl dosud spořádaný život, by mohly podle jeho názoru zakládat důvod pro udělení tzv. humanitárního azylu. Stěžovatel připustil, že účelem institutu azylu je poskytnout ochranu osobám pronásledovaným v zemi původu způsobem předjímaným zákonem o azylu a že jej tedy nelze využívat jako pouhého právního prostředku k legalizaci pobytu cizince na území země. Nelze však nevidět, že jestliže by stěžovatel postupoval při získávání povolení k pobytu na území České republiky v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů, musel by tak učinit na území Ukrajiny, kde by byl vystaven nebezpečí újmy na svém zdraví. Toto nebezpečí se pak zvyšuje v závislosti na době vyřizování žádosti o povolení pobytu českými zastupitelskými úřady na Ukrajině, jejichž délku nelze předem stanovit. Stěžovatel vyslovil názor, že svým dosavadním životem v České republice dává záruku toho, že pro Českou republiku nepředstavuje bezpečnostní riziko, jestliže by mu byl udělen humanitární azyl, neboť takovéto obavy by nebylo možné vyjádřit na základě konkrétních skutečností. Domníval se, že napadené rozhodnutí je stíženo nezákonností spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], týkající se splnění zákonem stanovených podmínek pro udělení azylu. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o odkladný účinek kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále se vyjadřoval k námitkám uvedeným v kasační stížnosti. Navrhoval, aby kasační stížnost byla zamítnuta a přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nepodporoval.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Jak vyplývá z obsahu kasační stížnosti, stěžovatel se v ní dovolává důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové neshledal.

Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu dne 15. 8. 2003. V této žádosti uvedl, že Ukrajinu opustil dne 7. 5. 2001 pro problémy s baptisty. Dále uvedl, že dědeček odkázal svůj rodinný dům baptistům, avšak stěžovatel byl přesvědčen o tom, že právoplatným dědicem je on, a proto se začal o dům s baptisty soudit. Ti ho začali pronásledovat, obtěžovat na ulici a nenechávali ho v klidu žít. Proto opustil Ukrajinu s tím, že by si chtěl vydělat peníze na vykoupení od baptistů. O azyl požádal také proto, že mu bylo uděleno správní vyhoštění. Uvedené skutečnosti pak dále rozvedl v protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 29. 9. 2003, kdy upřesnil, že dědeček sepsal dvě závěti, z nichž v jedné odkázal všechno stěžovateli a v té druhé baptistům. Ti za ním začali chodit a obtěžovali ho. Stěžovatel podal žalobu a tím to skončilo. Poté odjel do ČR, dokonce říkal jednomu z baptistů, že jim zaplatí peníze, ať ho nechají v klidu. Dále ke své osobě uvedl, že je zedník a pracoval pouze příležitostně. K dotazu, jaká by byla jeho situace po návratu na Ukrajinu uvedl, že si to neumí představit, že by ho zase baptisté obtěžovali. Našli by ho, i kdyby se přestěhoval na jiné místo na Ukrajině nebo do Běloruska i v celém bývalém SSSR.

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to převážně přímo od stěžovatele, vycházel jak správní orgán, tak i soud, a jejich závěr o tom, že důvodem stěžovatelovy žádosti o udělení azylu byly potíže se soukromými osobami na Ukrajině, ekonomické potíže a snaha o legalizaci pobytu v ČR, případně i zájem na tom, aby se vyhnul správnímu vyhoštění, odpovídá skutkovým zjištěním učiněným v průběhu správního řízení správním orgánem v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu a zákona o azylu. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje i s právním posouzením věci učiněným správními orgány i soudem. V této souvislosti poukazuje na svou dosavadní judikaturu, kdy např. podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 – 69 – potřeba další legalizace pobytu žadatele o udělení azylu, který na území České republiky pobýval legálně od roku 1989 do roku 1997, není zákonným důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona o azylu).

K výše uvedenému Nejvyšší správní soud konstatuje, že skutečnosti, které stěžovatel uplatňuje v tomto řízení, nemají žádnou souvislost s důvody, které předpokládá ustanovení § 12 zákona o azylu, tedy s pronásledováním za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání politických názorů. Základní příčinou situace, v níž se stěžovatel ocitl, je skutečnost, že mu vznikl soukromoprávní spor se členy církve baptistů, a to z toho důvodu, že jeho dědeček sepsal dvě závěti a členové baptistické církve se dovolávají majetku, který jim byl závětí odkázán. Tato situace, případně snaha o legalizaci pobytu v ČR, snaha vyhnout se správnímu vyhoštění nebo i ekonomické problémy, však nemohou být nahrazovány institutem azylové procedury, jejímž účelem je poskytnout ochranu tomu, kdo ve státě, jehož občanství má, je pronásledován z důvodů v zákoně o azylu vyjmenovaných. Státní moc v zemi původu má být vykonávána způsobem vykazujícím znaky perzekuce či diskriminace osob určitého konkrétního náboženského vyznání, rasy,

či politického přesvědčení. Výše uvedené však v posuzované věci nebylo stěžovatelem ani tvrzeno. Naopak, stěžovatel se na příslušné orgány Ukrajiny vůbec neobrátil a poté, co podal žalobu, aniž vyčkal skončení soudního sporu, Ukrajinu opustil.

Pokud jde o hodnocení předpokladů pro udělení humanitárního azylu, jehož se stěžovatel v kasační stížnosti dovolává, je třeba především poukázat na dřívější konstantní judikaturu, podle níž se rozhodování o tom, zda bude udělen azyl podle § 14 zákona o azylu, děje ve volné úvaze správního orgánu; podle této judikatury se rovněž ani nejedná o „právo“, na němž byl někdo zkrácen (rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 771/2000, usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2002, sp. zn. IV. ÚS 532/02). Podle vyvíjející se judikatury Nejvyššího správního soudu mohou správní soudy přezkoumávat rozhodnutí správních orgánů vydané podle ustanovení § 14 zákona o azylu pouze omezeně, a to z hlediska jeho mezí nebo z hlediska jeho případného zneužití. K tomu viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, podle něhož na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumá soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je tak na volné úvaze správního orgánu, přičemž však tuto volnou úvahu, tedy zda v daném případě byl důvod hodný zvláštního zřetele či nikoliv, může správní soud přezkoumávat pouze z hlediska překročení mezí správního uvážení, nebo z hlediska případné libovůle ze strany správního orgánu (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).

Předpokladem k tomu, aby stěžovatel splňoval důvody pro udělení tohoto typu azylu, by bylo to, že skutečnost, že má na Ukrajině problémy se členy baptistické církve týkající se zděděného majetku, snaha o legalizaci pobytu a dále jeho spořádaný dosavadní život v ČR, by byly důvodem zvláštního zřetele hodným. Nejvyšší správní soud má však za to, že celková koncepce zákona o azylu takové úvaze nenasvědčuje. V této souvislosti poukazuje Nejvyšší správní soud na rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55, podle něhož smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu, ale v niž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané nebo předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.

Nejvyšší správní soud má však za to, že problémy se členy baptistické církve ohledně majetku, snaha o legalizaci pobytu, ekonomické problémy, případně snaha vyhnout se správnímu vyhoštění, nejsou oním důvodem zvláštního zřetele hodným ve smyslu § 14 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že se zřetelem ke shora uvedenému neshledal důvody kasační stížnosti tvrzené stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. důvodnými.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že námitky uvedené v kasační stížnosti nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nenáleží a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. listopadu 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu